

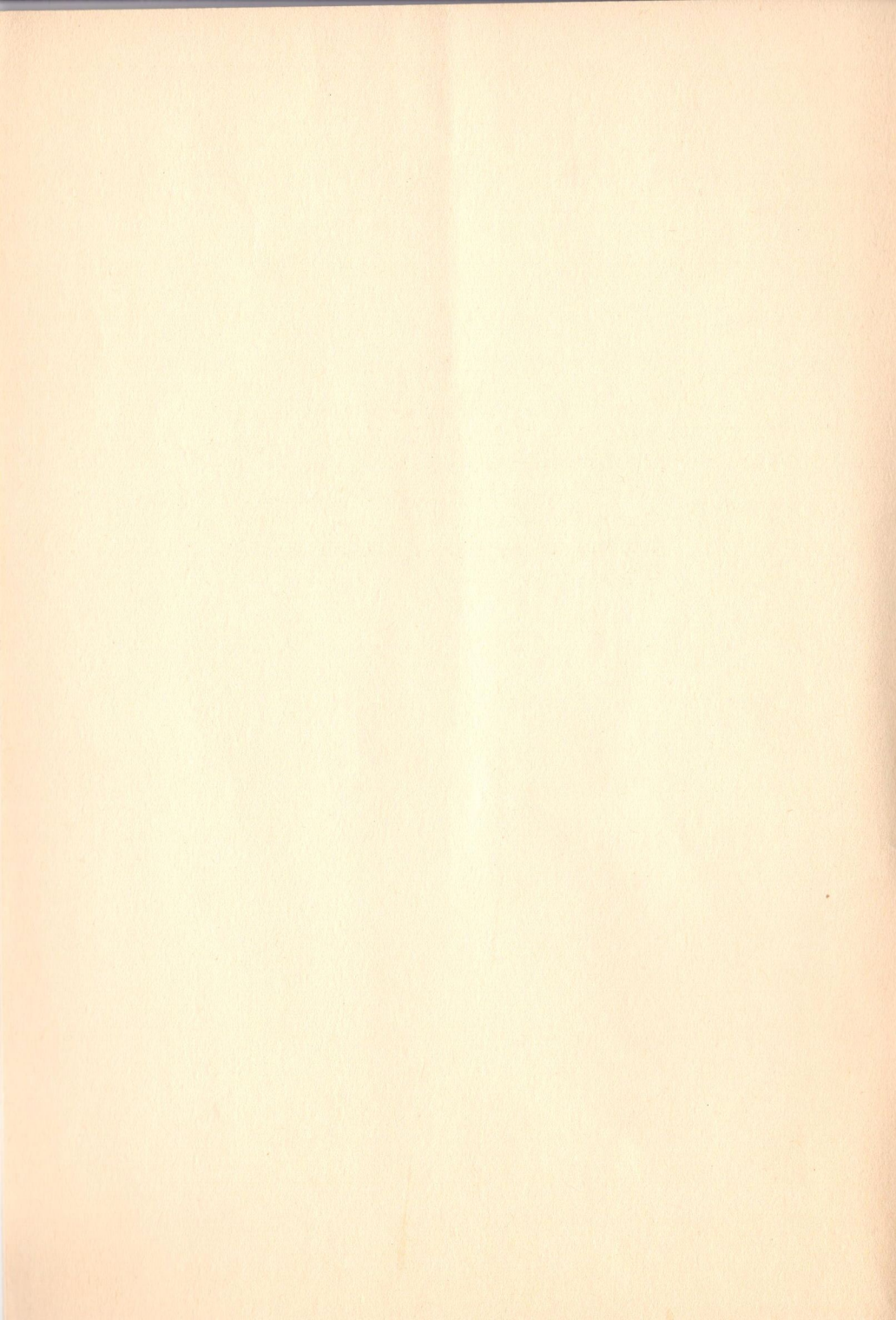
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ

«ΘΡΙΑΣΙΟ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1937»

Χορόδραμα σε 3 πράξεις

Ελευσίνα

*Προαιώνια ιερή δόξα αδάμαστη στους αιώνες
Η γη σου αναβλύζει θρησκευτικό και πνευματικό μεγαλείο.
Εδώ, όλα μυρίζουν αρχαίο μοσχολίβανο.
Ευτυχείς οι μνημένοι σου μεγάλη μυσταγωγός Ελευσίνα.
Σέ υμνούμε, σε τιμούμε παμμακάριστη.
Δοξάζουμε το ανέκφραστο μεγαλείο σου.
Τετμημένη των αιώνων.*

Για το Θριάσιο θα σου μιλήσω. Θά σου αποκαλύψω απόψε, λίγες εικόνες από τη ζωή του. Έχει μακρά ιστορία αιώνων τούτος ο κάμπος. Ρίξε πίσω σου μια ματιά και θα δεις να εκτείνεται η ιστορία του μέχρι που χάνεται στο βάθος και δεν μπορεί να δει πió πίσω το μάτι.

Έλα μαζί μου απόψε. Δε θα πάμε πολύ πίσω. Μόλις πριν από εκατό χρόνια και λιγότερα. Δε θα σε πάω σε άγνωστους τόπους. Εδώ κοντά, βορινά της Ελευσίνας θα σε πάω.

Ο τόπος τότε ήταν γεμάτος μαγεία. Ο κόσμος αγαπούσε με πάθος τον κάμπο. Η τρυφεράδα των θεριστάδων υμνούσε τη δουλειά και τον έρωτα. Το Θριάσιο ήταν το ζεστό αίμα στις φλέβες αυτών που το δούλευαν. Εκεί, το τραγούδι του σταριού γινόταν λυτρωτική ουσία και κάλεσμα αγάπης. Έπαιρνε το τραγούδι ο κάμπος και το έδινε στο απαλό αεράκι, που το κατηφόριζε στην Ελευσίνα. Αυτή ριγούσε από την ευτυχία της καρποφορίας. Ο θερισμός γινόταν ερωτική φλόγα και πάθος ένωσης, σπέρμα που κυφορούσε νέα ζωή.

Όσπου φτάσαμε σε μιά εποχή που χύμηξαν μηχανοκίνητοι σιδερένιοι βάρβαροι και το κατάντησαν τόπο μηχανών θανάτου.

Πέθανε το Θριάσιο. Χάθηκε για πάντα η μυστηριακή μύηση. Πήραν τα δρεπάνια τους οι θεριστάδες και έφυγαν μοιρολογώντας.

Τους έβλεπα που το αποχαιρετούσαν. Με είδαν και στάθηκαν. «Γράψε κάτι να διατηρηθεί στις μνήμες». Το υποσχέθηκα.

Ας είναι μνημόσυνο τούτη η βραδιά, για κάτι που έχασε για πάντα η Ελευσίνα.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ
«ΘΡΙΑΣΙΟ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1937»

Συντελεστές:

Κείμενα: Βαγγέλης Λιάπης

Σκηνοθεσία - Χορογραφία: Μπέττυ Μπερτουμή

Σύνθεση - Ευορχήστρωση: Φώτης Κωνσταντόπουλος,

Ντέπη Σωτηροπούλου

Καλλιτεχνική Επιμέλεια: Έλλη Λάσκου

Αφηγητής: Παναγιώτης Βασιλείου

Διδασκαλία χορωδίας - ορχήστρας: Φώτης Κωνσταντόπουλος, Ντέπη Σωτηροπούλου

Χορωδία Ωδείου Ελευσίνας: Ζανίνα Βάση, Νατάσσα Οικονόμου, Ειρήνη Πολυμέρη, Δέσποινα Καλυμνάκη, Χριστίνα Μαρούγκα, Σοφία Δαλαμαγκίδου, Τάνια Κορωναίου, Νάνσυ Καπρούλια, Μαρία Μακρή, Λαζαρίδης Αντώνης, Μιχάλης Στεφανίδης, Ελίζα Παραστατίδου.

Τραγουδούν: (*σοπράνο*) Ζηνοβία Πουλή, Χριστίνα Πουλίτση, (*άλτο*) Δέσποινα Τζανή, (*τενόροι*) Κωνσταντίνος Τσούρμας, Μανώλης Κοπανάκης, Γιώργος Δεδούσης.

Χορός: Καραμανίδη Μαρία, Καραμανίδη Αλίκη, Γεωργοπούλου Αναζίνα, Σερεμέτη Βαρβάρα, Παπαϊωάννου Βάσω, Τεπερή Βάνα, Μοίρα Έφη, Σαμπάνη Βίκυ, Παππά Χρύσα.

Χορεύουν: Βάγια Κωνσταντοπούλου, Ευρυδίκη Μανάση.

Ορχήστρα: (*πίανο*) Ντέπη Σωτηροπούλου, (*φλάουτο*) Κλειώ Τσακίρη, (*Cor Anglais*) Δημήτρης Βάμβας, (*βιολιά*) Μαρία Καλλιτσιά, Μαρία Ταμπέλη, Πέτρος Βλάσσης, Δήμητρα Μηλιώνη. (*βιόλα*) Όλγα Παροτσιδου, (*τσέλλο*) Δημήτρης Ντουφεξιάδης, (*μπάσο*) Γιώργος Καραγιώργος, (*κρουστά*) Μπάμπης Ταλιαδούρος.

Μοιρολόγι: Βαγγέλης Λιάπης.

Διεύθυνση ορχήστρας: Φώτης Κωνσταντόπουλος.

**Ο σπορέας
Πριν αρχίσει να σπέρνει
Προσευχή**

Αγίασε Χριστέ τό χωράφι με το αγίασμα του Ιορδάνη.
Δώσε ευλογία στο χώμα να καρπίσει, να μεστώσει ο καρπός
Βοήθησε να αποκτήσω τον άρτον ημών τον επιούσιον.
Κατάπεμψε την επουράνια χάρη σου για το ψωμί μου.
Σέ σένα εναποθέτω τις ελπίδες μου Κύριε Κύριε.
Πέμψε καιρούς ειρηνικούς των καρπών της γης.
Ευλόγησε την εργασία μου Κύριε, τον ιδρώτα του προσώπου μου.
Δώσε δύναμη βλάστησης, το μυστήριο της καρποφορίας.
Προστάτεψέ με Κύριε από το κακό της πείνας.
Στέγη προστασίας είναι το στάρι στους ανθρώπους.
Ο άρτος ο επιούσιος Κύριε: «Τούτο εστί το σώμα μου».
Σε δοξάζω, σε προσκυνώ, σέ υμνώ σε παρακαλώ,
σε ευχαριστώ ταπεινός σου ικέτης,
πάντοτε, και εις τους αιώνας των αιώνων
Αμήν.

Δοξαστικός ύμνος (απόσπασμα)

Δόξα σοι το φως της ζωής, η χαρά του κόσμου, των ανθρώπων η ελπίδα.

Κύριε υιέ μονογενή, η ελπίς του κόσμου, των ανθρώπων προστασία

Αγίασε το σπόρο του σταριού, ο τρανός σπορέας και ο κύριος του κόσμου

Λίγοι άρτοι έφτασαν Χριστέ, να τραφούν οι πιστοί, και ήσαν πέντε χιλιάδες

Άρτος εκ της θείας σου σαρκός και ο οίνος αίμα, και το έλαιον της δόξης

Σπέρμα στάχεως ζωής. Ιησού Χριστέ, και σπορέας της αγάπης

Πρόσδεξε την δέσιν ημών, ο προστάτης πάντων, των πτωχών του Θριασίου

Δόξα στο αιώνιο το φως, εις τον πλάστην πάντων, στους αιώνες των αιώνων.

Δέηση

Εκάς τα βέβηλα αγκάθια, εκάς η ήρα, εκάς η αδυναμία.
Γη μητέρα, Δήμητρα κυρά μας έλα. Δώσε τη δύναμη της
βλάστησης των σπερμάτων, συ που θρέφεις τα στάχυα
Γη μητέρα ευλόγησε το κόμμα, μητέρα του καρπού της αν-
θρώπινης ζωής, μητέρα, γέννα της νέας ζωής.
Μάνα προστάτρια της λεκωνιάς, βάλε το χέρι σου
Σε έχουμε θριαμβικό τραγούδι εδώ στο Θριάσιο. Είσαι η
ερωτική λαχτάρα των δρεπανιών. Δώρησέ μας αγαθά σύννε-
φα να ενώσει η βροχή με το σπέρμα στη μυστηριακή σου
ένωση, στην κύηση νέας ζωής
Χαίρε ζωοδότρα κυρά μας. Χαίρε ιερά οδός φωτός αιωνίου,
χαίρε όπου ψυχές εξαγνίζονται. Χαίρε πύλη θριάμβου μνη-
μένων ψυχών αθανάτων. Χαίρε Δήμητρα Θεά μας.

Ελευσίνα

Μακάριος τούτος ο τόπος παγκόσμιας θρησκευτικής ακτινο-
βολίας. Εκλεκτή Ελευσίνα με κορώνα σου το έμβλημα της
θεάς μας. Ελευσίνα, γεννήτρα του παππού Αισχύλου. Μάνα
Ελευσίνα μας, μας χάρισες το ιερό προνόμιο να γευόμαστε
τα άγια μυστήριά σου. Θεά Δήμητρα - Αισχύλος - Ελευσίνα
τριαδική μονάδα μύησης προς αιώνια ζωή, οι μνημένοι σας,
σας προσκυνούμε.

Μέχρι τότε (1937) που έπαψε να είναι κάμπος δημητριακών το Θριάσιο, κυριαρχούσε το ερώτημα: Τι ήταν αυτό που έκανε ώστε να φυτρώνει από κάτω η γη, πολλαπλάσια ζωή; Η χθόνια αυτή θρησκευτική αντίληψη εξακολούθησε να τηρείται στην Ελευσίνα και μετά την άνοδο της θεάς Δήμητρας στον Όλυμπο, διατηρήθηκε και κατά τον χριστιανισμό και έφτασε να κυριαρχεί μέχρι τότε που χάθηκε το Θριάσιο. Είναι ο τελευταίος τόπος λατρείας των χθονίων θεών. Η σπορά απετέλεσε εδώ στην Ελευσίνα μυστηριακή τελετουργία. Δεν είναι τυχαία η επίκληση της παλιάς και της νέας θρησκείας μαζί. Το κοινό φιλοσοφικό υπόβαθρο των δύο θρησκειών κατέστησε βαθειά ενάρετους τους Ελευσινιώτες αγρότες και το Θριάσιο, τόπο μυστηριακής γέννας νέας ζωής. Η σπορά δημιουργούσε κύηση της γης. Το στάρι, η γέννα της νέας ζωής, ήταν το μυστηριακό αποτέλεσμα της ένωσης σποράς (σπέρματος) και μήτρας (γης).

Έτσι το ένιωθαν οι Ελευσινιώτες μέχρι, που ανόσια μυαλά τους, σκότωσαν το Θριάσιο.

*Όταν το στάρι πέφτει στη γη για σπορά
πρέπει να συνοδεύεται από τραγούδι.
Μερικά από τα χιλιάδες που έχει
συγκεντρώσει ο ακούραστος Βαγγέλης Λιάπης.*

Λεψινιώτισσα κυρά μου, που το χώμα συ ορίζεις
δίνεις στη ζωή χαρά και το στάρι μου χαρίζεις.

•

Του Θριασιού το χώμα είναι τέκνο θεϊκό
με ψωμί τρέφει το σώμα σαν ουράνιο μυστικό.

•

Της Θεάς μας ευλογία, χώμα, ήλιος και βροχή
της θεάς μας η αγάπη, της Θεάς μας η ευχή.

•

Πάρτον σπόρο αγκαλιά σου, συ καλό μου χωραφάκι
σπέρμα της πλατειάς κοιλιάς να χορτάσω το ψωμάκι.

•

Πάρε τούτη τη σπορά, να καρπίσει, να μεστώσει,
την ευλόγησ' η κυρά και ψωμάκι θα μας δώσει.

•

Πάρε τούτη τη σπορά να μεστώσει ο καρπός
να χορτάσουν τα παιδιά μου να προκόψει ο γεωργός.

•

Η σπορά σαν το σεβντά μας σε πολύ καλό χωράφι
να μεστώσει η καρδιά μας με αιώνια αγάπη.

ΘΕΡΙΣΜΟΣ

Απόσπασμα από δημοσίευμα του Βαγγέλη Λιάπη

Ο Θερισμός αποτελούσε την πληρωμή των κόπων μιάς χρονιάς. Ήταν εποχή χαράς. Τραβούσε πολύ τα νιάτα, όχι για το μεροκάματο, αλλά, γιατί επικρατούσε διασκέδαση, χορός, αστεία και ξεφαντώματα, κάτι που δεν τα επέτρεπε το χωριό. Το Θριάσιο ριγούσε τότε από τη χαρά της καρποφορίας και από ερωτικές συγκινήσεις. Οι καρδιές σκιρτούσαν από το θαύμα της δημιουργίας νέας ζωής, όπως γινόταν με το στάρι. Γι' αυτό, η ερωτική λαχτάρα ήταν το κύριο περιεχόμενο των χιλιάδων τραγουδιών που ακούγονταν στον κάμπο από άκρη σε άκρη. Αυτός ήταν ο λόγος που οι Ελευσινιώτες ονόμασαν το Θριάσιο: «πηγή ζωής» και: «αλάθευτο προξενητή».

Δεν είχα την ευτυχία να είμαι θεριστής σε αυτές τις κορυφαίες στιγμές ερωτικής υμνολογίας και κάτι πάρα πάνω. Έγινα όμως πιστός προσκυνητής του μεγαλείου του Θριάσιου και της απέραντης χαράς του, και μαζί, υποχρεώθηκα να το περιγράψω σε όλες τις φάσεις της καλλιεργητικής διαδικασίας.

Ερωτικά των θεριστάδων

Ήρθα και σ' αυτό το θέρος στη χαρά να πάρω μέρος.
Ήρθα στάρι να θερίσω, να χαρώ, να τραγουδήσω.
Με αιτία το δρεπάνι θε να βρω σεβντά, στεφάνι.
Τούτος δω ο θερισμός ειν' για μένα λυτρωμός.
Δείτε, νιές και παλικάρια της Λεψίνας τα καμάρια
ήρθανε για να θερίσουν, να χαρούν, να τραγουδήσουν.

Ύμνοι προς τη Θεά Δήμητρα

Δήμητρα τρανή θεά μας, είσαι μέσα στην καρδιά μας.
Η θεά μας και το στάρι της Λεψίνας το καμάρι.

•

Αν δεν ήσουν συ κυρά μας θάμαστε δυστυχισμένοι
συ μας δίνεις τη χαρά μας κι' είμαστε ευτυχισμένοι.

•

Σέ υμνούμε, σ' ευλογούμε Δήμητρα τρανή κυρά μας
από σένα μόνο ζούμε, είσαι μέσα στην καρδιά μας.

Ευχαριστήρια δέηση

Σε ευχαριστούμε τρανή Κυρά. Ευχαριστούμε το ιερό χώμα του Θριάσιου. Ευχαριστούμε τη θεϊκή δύναμη που έκανε και κάρπισε η γη τον ιερό καρπό. Στάρι: θείο δώρο της Θεάς μας. Βροχή: θεία ουσία μετουσίωσης: Ήλιε: πνοή της ζωής. Ζωοδόχος τριάδα, προσεχρόμαστε σε σένα, σύζευξη των δυνάμεων της δημιουργίας. Από σένα ζούμε. Από σένα υπάρχουμε. Σεις κρατάτε στή ζωή: τα φυτά, τα ζώα, τα πουλιά, τη ζωή της θάλασσας για δώρα των ανθρώπων.

Ύμνος προς το Θριάσιο

Θριάσιο. Γέννησες το θείο μεγαλείο και στερεώνεις την ελπίδα.

Θριάσιο. Είσαι η αθανασία του παρελθόντος.

Θριάσιο: Η θεία ποίηση ζωής και δημιουργίας.

Θριάσιο: Ο χυμός και η ουσία της Ελευσίνας.

Θριάσιο: Το ζεστό αίμα στις φλέβες τούτου του τόπου.

Θριάσιο: Έχεις μοιραστεί με την Ελευσίνα την αθανασία.

Αθάνατο Θριάσιο, ζεις μέσα στις καρδιές μας

αθάνατο Θριάσιο.

Και τ' αρμυρά του Θερισμού

Ο σεβντάς και η αγκαλιά θέλουνε ζεστή φωλιά.

Αχ, φωλιά μου μαραμένη, αχ, ξερή και ζαρωμένη

πούχασες το περιστέρι, αχ, το φλογερό σου ταίρι.

Έλα βρε πουλί κοντά μου να σε βάλω στη φωλιά μου

και ας είμαι παλιά κότα, έχω το ζουμί σαν πρώτα.

Σεις τα νιάτα, σεις τα νιάτα, δώστε στις φωλιές μαντάτα

δώστε στις φωλιές χαρά πριν σας πέσουν τα φτερά.

ΘΑΝΑΤΟΣ – ΚΑΤΑΡΑ

Ιούνιος 1937 πέθανε το Θριάσιο

Σήμερα, μάταια προσπαθείς να διακρίνεις κάποιο γνώριμο σημάδι προσανατολισμού στο Θριάσιο. Πουθενά σήμερα δεν ακούς το θριαμβικό τραγούδι των θεριστάδων. Όλοι θρήνησαν το χαμό του τότε, τον Ιούνιο του 1937. Οι άνθρωποι, τα ζα, τα πουλιά, οι αλυγαριές, ακόμα και οι θεοί, πήραν από εκεί την ευλογία τους. Και ήρθαν και θρονιαστήκαν εκεί τσιμεντένιες λουρίδες και σιδερένια κατασκευάσματα. Θρήνησε η Ελευσίνα που κατόνησαν τον ιερό της κάμπο, εργαλείο σκοτωμών.

Οι τελευταίοι σε κρατάμε μέσα μας. Κρατάμε τη θρησκευτική και ερωτική σου ποίηση σαν ιερή παρακαταθήκη.

Μόνον η βουνοπλαγιά της Πάρνηθας απόμεινε γειτόνισά σου. Σε βλέπει από ψηλά και θυμάται με θλίψη τα παλιά σου μεγαλεία. Τότε πού και αυτή, ζηλιάρα του έρωτά σου, τυνόταν τα χρωματιστά της με τον ήλιο παρέα, που όσο έγερνε τους άλλαζε το χρώμα, από το χρυσαφί πράσινο προς το σκοτωμένο τριανταφυλλί, ίσαμε τα βυσσινιά της όταν την αποχαιρετούσε ο ήλιος. Σήμερα τρομάζει η Πάρνηθα από τους σκληρούς θορύβους των αέρινων μηχανικών τεράτων.

Ευτυχείς όσοι δεν έζησαν το χοντρό δάκρυ. Όπου έπεφτε γινόταν βαρύς πόνος, αβάσταχτος καύμος και αρβανίτικος θρήνος που τσάκιζε τους βράχους.

Μοιρολόγια

Ειν το τελευταίο θέρος σε αυτό το άγιο μέρος.
Τα δρεπάνια θα σκουριάσουν, θα τσακίσουν και θα σπάσουν.
Αχ, Θριάσιο παινεμένο, της θεάς μας βλογημένο.
Η καρδιά μου στάζει δάκρυ και καιϊμός απ' άκρη σ' άκρη.
Κλαίει η Λεψίνα κλαίει, και κατάρες όλο λέει.
Κάμπε μου, παράδεισέ μου, πώς σε φάγανε καλέ μου.
Αχ, μεγάλο μας καμάρι, που μας έδινες το στάρι.
Μούδινες ψωμί να φάω, τώρα για εργάτης πάω.
Φεύγεις, έχε γειά καλέ μου, κάμπε μου και θησαυρέ μου.
Άντε, ώρα σου καλή, ιερή γεννήτρα γη.
Αιωνία σου η μνήμη στις καρδιές μας θε να μείνει.

Αναθέματα

Σ' έφαγαν οι Μεταξάδες, οι κακούργοι, οι φονιάδες.
Ανάθεμα, κατάρα, κατάρα.
Μεταξά ανάθεμά-σε και καταραμένος νάσαι.
Ανάθεμα, κατάρα, κατάρα.
Μεταξά καταραμένε και κακούργε κολασμένε.
Κατάρα σε σας ποΥ σκοτώσατε το περιβόλι της ζωής.
Κατάρα στους καταραμένους.
Κατάρα στους κακούργους του κόσμου.
Κατάρα στον πόλεμο, κατάρα.

11 Ιουνίου 1937 ημέρα Παρασκευή

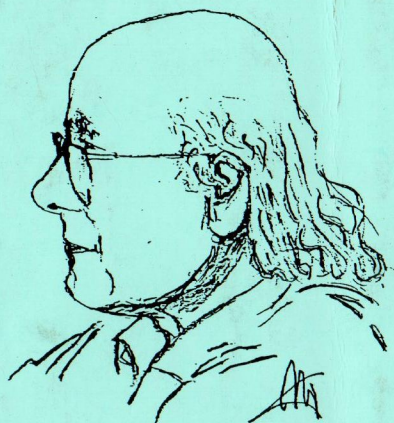
Κλαίει το Θριάσιο, μοιρολογούν οι θεριστάδες, οι νοικοκυραίοι, όλοι.

Ο μπάρμπα Θανάσ-Κανάκης έκλαιγε και καταριόταν, γεμίζοντας χώμα το ταγάρι του. Έχει κτήματα εδώ στο Θριάσιο.

- Τι θα το κάνεις το χώμα μπάρμπα Θανάση;
- Θα το κρεμάσω στα εικονίσματα γιατί είναι αγιασμός.

Το φορτώθηκε στην πλάτη και έφυγε βλαστημώντας, ενώ σκούπιζε τα δάκρυστά του με τις άκρες των μανικιών του...

(σημειώσεις μου από τότε)

Μόνο με τη φαντασία μπορείς να ζωντανέψεις το Θριάσιο. Να δεις με πόσο πάθος αγαπήθηκε από τους σκληρούς, ασκητικούς, φίλεργους, πιστούς στη θέα τους και μεθοδικούς παππούδες μας Κουντουριώτες... Έλα μαζί μου, να κάνουμε και εμείς το ίδιο απόψε, να πάμε πίσω, εκεί που κάποτε γνώρισε τον τελευταίο θερισμό, τότε που θρηνούσε η Ελευσίνα μας το θάνατο του κάμπου της...

Βαγγέλης Λιάπης